

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton dében.
Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhastós sorért először 7 kr., második sor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. télyegdíj. Elkészítés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A szíjeltérési cikkek sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzandók.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

K. KÖZLÖNY

oct.—dec. folyamára.

Lapunk előfizetési ára:

Egészévre	12 forint.
Félévre	6 "
Évnegyedre	3 "

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középutcai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétosztásáról gondoskodva van.

K. Kolozsvár, october 24.

(D) A „Const. Oest. Zeitung“ egyik utóbbi számában egy cikket hoz, melynek ámbár kiindulási pontja — felfogásunk szerint — téves, de átlátszik azon, hogy az író lelke elborongott, jóslólag azon lehető következményeken, melyeket a centralista politikának Erdélyben képzelt perczerzerti vívmánya a későbbi időkben vonhat maga után.

Régen tépelődöttünk mi ezen borongó gondolatokkal, el is mondtunk, hogy a választott ut és eszközök aligha nem fogják még jövőre a birodalom bonyodalmaival tetézni, kivált ha a belső feszültséget a külföldi események zajosabb közberohanása kezdi fokozni.

A magyar politikai elméletnek nem akarták ott a Lajthántul elismerni ösztönességét, a bonfini aggodalmokból kifolyt tanácsokra a separatistikus törekvésekkel gyansitással feleltek és vitték tovább alkotmányos téren ugyanazon közegek által a magyar felfogás megtörésére irányzott harezot, melyek a magyarok iránti ellenkező indulatban 1848 óta folytonosan kitüntették magukat.

Holott az uralkodó atyai szíve már 1860 october óta nyilvános jelét adta, hogy magasabb országslási szempontból akar kormányozni s véget kíván vetni azon harezotnak, mely által a benne lakó népek egymás életét folyvást megkeseríték.

A vézget nem akarta talán, hogy az uralkodó atyai szándokai tejesüljenek. A hatalom által felállított program ekkorig nem lehetett kiegyenlíthető a magyar nemzet s királyságunknak az anya nemzet nézetéhez csatlakozott, és alkotmányosságunk mellett buzgó többi népeinek politikai felfogásával, alkotmányos reményével.

A nagy alkotmánykérdés alapeszméjéhez királyságunk még azon népeinek is fejlettebb többsége csatlakozott, a kik 1848 ban a legbősiőbb harcokat vitták a magyar tábor ellen. A szerbek, a horvátok egyaránt a jogfolytonosság alapjára fektették politikájukat, s ez alapnézetekben kezelt fogtak a magyarokkal, ide csatlakoztak az összes német elem, mint más apróbb nemzetek a királyságban, ide tart jó részint a többség is. A magyar királyság 13 millió népéből csak egy kilencszázézer főre menő erdélyi romának s 180 ezer száznak burocratiája nem osztja ekkorig a magyar felfogást. És hol áll e népek egyikének politikai fejlődése, mely közeletet soha sem élt, melynek műveltségi fokozatát eléggé jellemzi az, hogy még ma is kiassák sirjokból a vén asszonyokat s vasvillát vernek hült tetemükbe, hogy az essőt ne boszorkánykodják el; kiknek templomukban láttunk oly templomi képeket a legjáratanabb kezekkel rajzolva, melyek vézna nőket ábrázolnak, kiknek kimondhatlan részeikbe az ördögök a más világon csapott vernek azért, mert éltükben a bort vízzel vegyítették. A ki nem hiszi, nézze meg Hunyad megyében a gu-

raszádai oláh templomot. Mi e scándál képeket 1840-ben láttunk ottan.

Hogy ily körülmények közt minő nyomtérnek látjuk mi némely centralista lapok hallelniját a felett, hogy Erdélyből a szászok s románok fejei — kik eziránti készségüket már évek előtt kimutatták — elküldék képviselőiket a birodalmi tanácsba, azt mindenki könnyen felfoghatja.

Még az sem maradhat ki számításunkból, hogy hasonló manoeuvrirozással a Királyhágón túli töredék népekből is könnyen szakadhatnak ki hasonló új politikuskok, de e kísérletek közepette csak igazat adhatunk az „Oest. Zeit.“ alább közlendő cikke ezen tételének: „Mi egy lavina magvát látjuk abban, mely folyton növekvő dimenziókat vesz fel, mind tovább gördül, minél későbbre vesszük annak akadályát.“

Politikai helyzetünkben az „Oest. Zeit.“ cikkeit érdekesnek tartjuk. Ez uttal kiindulási pontja ellen mondjuk el észrevételeinket. Később talán belemertünk észrevételeinket s felfogható aggodalmának taglalásába.

Nézetünk szellőztetése meg nem állítja ugyan a belpolitika megindított folyamatát, de annyira rést nyújtunk ez által, hogy ösztönességünkön egy kormányzás, mint az ellenvélemények átláthassanak legalább annyira, miképp meggyőződjenek, hogy a magyar álláspont sem daczon, sem gyűlöleten, sem separatistikus törekvéseken nem, hanem alkotmányos felfogáson, tiszta politikai meggyőződéssel alapszik.

Hogy e meggyőződés a sok ostrom után mivé nöheti ki rendre magát a nemzet szívében, azt nem tudjuk, de annyit merünk állítani, hogy ekkorig még nemzetünk sem türelmét, sem reményét nem veszté el, türelmében gyámolítja őt az igazság végdiadalába vetett hit, reményében az uralkodó hatalom atyai elhivatása.

Közből egy idő áll, mely egy hatalmas birodalmi párt mindennemű kísérletei közt rendre eltelik.

De lássuk itt a „Cons. Oest. Ztg.“ cikket, a mint következik:

„A magyar hírlapok jó arezot csinálnak azon örmöböz, mely osztrák érzelmű köökben azon törlülményről fogva nyilatkozik, hogy az erdélyi országgyűlés követeket küldött a reichsrathba. Jobbnak hiányában a dolgok keserű komolyságát tréfával akarják elűni. Tagadni nem lehet, hogy a magyar politika e kérdésben kudarcot vallott; de legalább lehetőleg csekélynek akarják e kudarcot feltüntetni.

Öszintén sajnáljuk, hogy a hagyományos fa'alis „nem bánom politika“ ez alkalommal is érvényre jutott. Szenvedett vereség ne hangoljon le egy jórávaló férfit; de komoly gondolkodásra mégis kellene neki anyagot szolgáltatnia, annál is inkább, ha annak minden oka van azon önvalomásra, hogy a vallott vereségre nem egészen méltatlan. Csak ugy remélheti a kellemetlen esemény okait kifürkészni; csak ugy remélheti, hogy a beismert okok jövőben leendő elkerülése által csakhamar jobb eredményhez jutand; s mi ko molyan óhajjuk, vajha Magyarország politikája is mielőbb jobb eredményeket mutatna fel, mert mi is sajnáljuk a vallott kudarcot.

Mi abban egy lavina magvát látjuk, mely parányi kezdetben, folyton növekvő dimenziókat vesz föl, minél tovább gördül, s minél később vesszük neki akadály.

Nem tartjuk szükségesnek e gondolatot tovább futni; de azt véljük, hogy annak elégnek kellene lenni arra nézve, hogy minden magyar, kinek Magyarország állami existenciája szíven fekszik, a „nem bánom“ politikát végkép eljeste. Azt véljük, e gondolatnak elégnek kellene lenni arra, hogy minden magyar végső erőmegfeszítéssel igyekezzék a gördülő lavinának gátat vetni. A jelenlegi ösvényen ez nem fog sikerülni; s nem sikerülhet; erre nézve alig foroghat fenn kétely. Ennélfogva új irányt kell választani, hogy a főslozslási processusra mutató bajlam paralyáltassék. Magyarországnak áldozatot kell hozni a birodalmi kapocs javára, hogy a birodalomnak lehetséges legyen Magyarországnak divergáló tendenciák ellenében védelmet nyújtani.

Mi módon választassék az új irány, s miként könnyebbíthessék meg az új ösvényen való haladás, ezt semmi egyes ember s általában senki más, csak Magyarország törvényes országgyűlése határozhatja meg végérvényesen. Ezért sürgettük ismételt alkalommal, tekintve a mindinkább közelgő veszélyt, a magyar országgyűlés egybehívását, azon erős bizalomból indulván ki, hogy a mit felületesen érintünk, az Magyarország mély belátásnéfőfőinek figyelmét nem kerülhetette ki, s hogy épen keszkedik arról, miszerint a legközélebbi magyar országgyűlésnek szerencsés eredménye lesz.“

Feltűnhetik mindjárt olvasóink előtt, hogy a bécsi lap, mily jó hiszemmel állítja, hogy a magyar politika kudarcot elváltott azért, hogy Erdélyből egy néhány román és szász hivatalnok felment a birodalmi tanácsba. A mi felfogásunk szerint a magyar politika e részben csak akkor vallott volna kudarcot, hogy ha a magyarok s székelek mentek volna el oda, mielőtt a birodalom két része közti érintkezés módozata a pesti központi országgyűlés által megállított volna. És továbbá csak némileg is akkor mondhatnák, hogy a magyar politika családotti számításában, ha valaha ezen politika ugy nyilatkozott volna, hogy a román és szász nem fog a birodalmi tanácsba menni.

Ezt pedig soha egy magyar szónok, s egy magyar lap sem állítá, sőt mi arról sem keszkednénk, hogy a szászok és románok ama közgei készek nem lesznek Frankfurtba is elmenni, ha a ministerium azt szükségesnek látandja.

Mi kétségbe nem hoztuk soha az ő engedelmességüket előjáróik iránt.

Következőleg a magyar politika itt kudarcot nem vallott; mert az föl sem tette soha azt, hogy a szászok és oláhok nem mennek oda, a hová meghivatnak; sőt ugy a szász universitás mint a román congressusok határozott nyilatkozatai bizonyossá tették azt, hogy ők elfognak menni.

A magyarok mostani politikája akkor vall kudarcot, midőn az octoberi diploma 3-dik pontja szerint visszaállított os alkotmány szerint összehívott, és független s nem kormányfizesben álló képviselők mennének a birodalmi tanácsba.

De ez aztán tulajdonképp nem is lenne a magyar politika kudarcza, hanem ez magyar politika lesz már akkor, s a birodalmi tanács magyar institutioivá válik, mihelyt azt a nemzet nagy és kis birtokossága és értelmisége egyaránt adoptálná. E szerint maga azon eszme, hogy a magyar politika kudarcot vallhat, tökéletes képtelenség.

A „Presse“ sajnálkozik, hogy köztünk a hagyományos „nem bánom“ politika jutott érvényre.

De ugyan tehát adjon tanácsot a derék lap, mit tegyünk most valamely pozitív politikával. Ugy tegyünk-e, mint az olaszok és lengyelek tettek és tesznek, hogy politikájuknak érvényt szerezzenek, s az az ellen cselekvőket lakohtassák? Vagy mint a régi zsidók, port hintünk fejünkre s jajgassunk, hogy az oláhok és szászok sprengolták a magyar nemzetet?

Ugy hisszük, a „Cons. Oest. Ztg.“ legkevésbé óhajta, hogy mi Európa beteg testén egy új véres sebet szakítsunk fel. Hogy pedig bánkodjunk és vizekeljünk, az a magyarhoz nem illik.

Vagy tán a „Presse“ azt várja, hogy a „nem bánom“ politika helyett kövessük azt a „bánom“ politikát, hogy a románoktól s szászoktól tanuljunk alkotmányos doctrinákat. Ők igen ifjak, mi pedig igen vének vagyunk arra.

Egy pár kis nemzettöredék, mely az 5600 □ mőföld magyar királyságból 400 □ mértföldnyi területet birtokol, értelmiségének pedig hazánk vezérletében 1863-ig semmi feltűnő jelét sem adta, képes lehetne-e mint a kolompós juh a magyar királyság egész nyáját maga után rántani? Ezt várja a „Presse“?

Mi egészen ellenkezőt hiszünk. Mi képzeljük azt a lehetőséget, hogy a magyar képviselő „esetről esetre“ fog érintkezni a birodalom másik felével, talán éppen egy ad actum közös birodalmi tanácsban; e lapokban mi is beszéltünk arról, hogy régen is a birodalom közös nagy bajaiban, minő volt Ferencz császár alatt a pénz devalvatio, Magyarország és Erdély regnicolaris deputatiók által értékeztet a birodalom másik felével; de a magyar ezt mindig a maga jó szántából tette, soha egyes és magukban jelentéktelen néptöredékek vezetői nem vonozolták őt oda.

Az ő dolguk, ha elmentek a birodalmi tanácsba s lelkiismeretük nyugodt lesz, ha meg voltak győződve, hogy hazájokra nézve ádvös dolgot követtek el. De az „Oest. Ztg.“ hogyan teheti fel rólunk azon roppant politikai könnyelműséget, hogy királyságunk egy kis töredékének ténye a mi egész politikai nézetünket felforgassa és megváltoztassa? hogy mi egy túszurásra politikai hitünk s meggyőződésünkől visszarettenjünk?

A magyar nézet a birodalmi tanácsra nézve, a mint tudva van, az, hogy ily lényeges változtatást a régi alkotmányon nem lehet patentálni uton, hanem csak is a közös magyar királyságunk, a monarchiával e részbeni kiegyezkedése után végrehajtani. Így hajtottuk végre a Habsburgház magyar királylyá választását, így hajtottuk végre a pragmatica sanctiot, s ezeknél nem kisebb dolog alkotmányunk történelmében a csak e század kezdetén alakult osztrák császársággal — melylyel eddig csak is közös uralkodónk személye kötött össze — egy közös képviselő viszonyába lépni. Ez roppant fontos kérdés, mely tüzetes egyezkedés s mindkét oldalról megvitatást igényelne.

Igy a magyar politika a birodalmi tanács fogalma ellen vagy mellette mondhatni nem is nyilatkozott, csak mostani szerkezetében nem pártolá azt az országgyűlés, s annak megállapítására nézve az esetről, esetre érintkezés elvét ajánlá kulcsul.

A kérdés e szerint még mindig függőben van, s az „Oest. Zeit.“ azt kívánja, hogy egy néhány hivatalnok tényeért mi egy függő kérdést hanyatt homlok eldöntve tekintünk?

Fonolja jól meg a tisztelt lap ezen álláspontot és meggyőződhetik, hogy legkövetkeztetesebb s legloyalisabb ezen helyzetben éppen a „nem bánom“, vagyis jobban mondhatta volna „végig várom“ politika. Mi sajnáljuk, hogy a bécsi ministeriummal e részben nemzetünk egyet még nem érthetett, holott külpolitikájához örmest csatlakoznánk, pártolva a lengyelek irányában kedvező magatartást, osztva azon nagy eszmét, mely a német reformkérdésben mint sokat ígérő kezdeményezés, egy új korszakot nyit meg azon esetben, ha benn elég erős lesz Austria külső céljainak döntő alapját birni. Ily világpolitikai irány rokonszenves befolyása mellett hisszük, hogy a rendes kiegyenlítési tractatusok szébb hoznának; de azon merev politika, mely mit sem enged a mi igazunknak s feltétlen engedelmisséget követel, nem egy szerződésen nyugvó alkotmányosság continualása: az azt követeli, hogy a magyar egész multjáról s külön királysága suverainitásától mondjon le.

De a magyar törhet, szenvedhet, nagy romlásnak, talán királysága elpusztulásának lehet kitéve, de szent koronája jogait föl nem adhatja. E jog neki a közös birodalomban mindig biztosította azt, hogy az alkotmányán akár minemű változtatás az ő törvényes képviselőjének és az ország királyának kölcsönös tárgyalásai és beleegyezése útján történhetett.

S mert csak beleegyezése által történhetett, ez azt bizonyítja, hogy ő nem volt köteles a kormány által kezelt változtatásba okvetlenül beleegyezni, mert hisz ez esetben igazán Rannier ur szerint csak „politikai komédia” volna az országképviselőt följel, ha ez csak oda terjedne ki, hogy a mit ráparancsolnak fogadja el, ha tetszik, ha nem.

Az igaz, hogy az uralkodó felség óhaj-tása iránt előékenységgel tartozik lenni az országnak, de éppen erre szolgál az országgyűlési tractatusok; a nemzet az uralkodóval addig egyezkedik s találkítja a kiegyenlítősi módokat, míg az uralkodó kívánata is teljesül, s a nemzet alapjogai is biztosítva maradnak. Így voltak a leopoldi oklevél.

Ez alkotmányos elv természetén egy töredék előleges megjelenése a birodalmi tanácsban semmit sem változtatott. És ez által a magyar politika nem vallott semmi legkisebb kudarcot. Ez tulajdonképpen nem is magyar politika. Hasonló kérdésben Angolban, vagy Belgium vagy akármelyik alkotmányos ország le Hessen-Kassel, azt kívánna a kormánytól, hogy a jogfolytonosság és a törvényhozási közegek kölcsönös kiegyezése alapján tételesen változtatások az előbbi alkotmányon.

Mit tehet róla a magyar, ha ő úgy gondolkodik, mint egész Európa alkotmányos népe, és kudarc-e reánk nézve az, ha az erdélyi románok hivatalnokai véletlenül nem úgy gondolkoznak, mint mi, mint a belgák, angolok poroszok stb.?

Mi erdélyiek éppen soha sem is szólottunk egyenesen a birodalmi tanács eszméje ellen, névszerint a „K. Közlöny” többször kimondá, hogy Erdély, még az unio félregondolásával is, csak egy kis része levén a magyar birodalomnak, ő a nagy királyság alkotmányán ily változtatást nem kezdhet. Erdély a pragmatica sanctiót is, mint az anyakirályság által megelőzött elfogadás természetes következményét fogadta el; és Erdély a birodalmi képviselők is azonnal küld, mielőtt a magyar anyakirályság ezen közös kérdése, annak törvényhozási útján elfogadtatik, és a biro-

dalmi közös képviselői módállításai, a nemzet és a korona közt törvényhozási megállapításnak.

Mi úgy tartjuk, hogy e felfogás reánk nézve nagyon természetes, kik Ausztriának közvetlenül, a magyar anyakirályságnak pedig közvetlenül vagyunk kiegészítő részei.

Ez volt az eddigi ösvény, melyen a magyar irány haladt, s a mire várt; és ha az „Oest. Ztg.” azon állítását véletlenül a ministerium és a birodalmi tanács is osztja, hogy a jelenlegi ösvényen a gördülő lávának gátot vetni nem sikerülhet, akkor Magyarország sorsa megy tovább azon úton, melyet nem a magyar nemzet készített elő, s melyet az „Oest. Ztg.” oly valóban alapos aggodalommal jósol; de a min éppen csak a kormány segíthet s nem a nemzet.

Telek-adó.*)

A telek- vagy föld-adónak a föld tiszta jövedelme után kellene kiszámítani, de ezt könnyebb kimondani, mint teljesíteni.

Tudjuk, hogy a múlt század végén a kataszteri rendszer az európai nyugati államokban nagy becsre vergődött, s úgy ajánlatot, mint egyedül biztos módszere a föld jövedelmének kiszámításának, s az állami földadó legigazságosabb felosztásának.

Ez okból az ausztriai kormány e században egy pár száz millió forintot költött arra, hogy a német-szláv tartományokban a kataszteri felmérés és a kataszteri tiszta jövedelem kiszámítása megtörténjen, s hol e munka bevégeződött, ott az állami adó tüstént a kataszteri becsült után vetették ki.

És mi lön eredménye e számos éveket igénybe vevő, roppant pénzbe kerülő fáradságos munkálatnak?

Az, hogy az 1862-iki birodalmi tanácsban számos képviselők a kataszteri rendszert nem találták igazságos adókielviteli kulcsnak, s jövőre e rendszernek teljes mellőzését kívánták, mit ha a többség el nem fogadott is, annyiban mind a finansminister ur, mind a birodalmi tanács megegyeztek, hogy a kataszteri kiszámítás és rendszer lényeges revisio alá vendő.

Ugyanis eddig e becslés-mód szerint csupán a föld természetén tulajdonságára, a termékek piaczára, a közön-ételes művelési költségekre levén tekintet: a mívelő birtokosnak nagyobb vagy kisebb szorgalma, továbbá ügyessége, szakértelmisége számításba nem vétethető, igen természetes, hogy a föld tiszta jövedelmét nem az mondhatik ki, mi valósággal létezik, hanem az, a mi lehetne vagyis tulajdonképpen az egész jövedelmi becs-

*) Folytatása a „P. H.” e tárgyu cikksorozatának.

lés inkább képzeleti mint valóságos annyival inkább, mert becslésnél a termékek ára még az 1824-ik évről vagon felvéve.

A magyar koronai országokban, hol 1848 előtt a nemesség adót nem fizetett, kataszteri rendszer soha nem divatozott. Csupán 1850-ben becsültetett meg a földek kiterjedése és jövedelme a martiusban kiadott adóprovisorium utasítása szerint. De hogy az akkori politikai viszonyok miatt a munkálatban is tetemes hibák és hiányok csúsztak be, ezt bővebben fejtegetnünk szükségtelen.

Mind a lajtán-innen, mind a lajtán-tul országokban egy igazságosabb földadó-kulcsnak szüksége tehát el van ismerve; de ez csak úgy lesz elérhető, ha a finansminister urat ebbeli jó szándékában és fáradszón buzgalmaiban nem csak a birodalmi tanács, hanem az egyes országgyűlések is erélyesen támogatják.

Jelenleg a telekadó az egész birodalomban 16% százalékat teszi jövedelmének. Ezen ordináriumban járul a lajtán-tul tartományokban jövedelmi-adó helyett még 1/3-da az ordináriumnak. A magyar koronai országokban ezen 1/3 pótlék elmarad, hanem az ordináriumnak 1/6-da mint rendkívüli pótlék mind a magyar mind a német-szláv tartományokban egyformán számítatik.

Erdélyországban az adó ordináriuma nem 16%, hanem csak 10% százaléka a föld tiszta jövedelmének.

Ezeket előrebocsátván, a telekadó 1863 nov. 1. — 1864 okt. 31-dik napjáig következőleg van az 1864-ki budgetben tervezve:

A német-szláv tartományokban		
22,571,716 frt. ord. pótlékekkel	33,857,573 frt.	
Lombard-Velencében		
4,122,298 frt. „	6,183,448 frt.	
Horvátországban		
1,288,428 frt. „	1,503,166 frt.	
Erdélyben		
1,261,000 frt. „	1,471,267 frt.	
Magyarországban		
16,568,807 frt. „	19,330,370 frt.	
45,812,249 frt.	62,345,620 frt.	
Összesen.		

Már most összehasonlítási kulcsnak itt is a népességet vévén fel, e kulcs szerint Magyarország esnek aránylag 2/3-ed rész vagy is 17,813,036 ft. telekadó, fizet pedig 19,330,275 forintot, és így 1,517,239 forinttal többet.

Ha pedig Magyarország kiterjedését vesszük összehasonlítási kulcsnak, ekkor is 3644 mértföldre 19,516,860 ft. földadó esvén, világos, hogy területi tekintetben sem fizet kevesebb telekadót, mint a birodalomnak többi része.

Végre megjegyezzük, hogy Magyarországon az ordin. 1/6-dízi pótléka 2,761,468, Horvátországban 214,738, Erdélyben 210,167, a német-szláv tartományokban az ordinárium 1/3-dízi pótléka 7,523,905, az 1/6 pótlék 3,761,942, Lombard-Velencében az ordináriumnak 1/3 ad

pótléka 1,384,200, főt s az 1/6 részi pótlék 687,050 forintot tesz ki.

A románok és a szászok a birodalmi tanácsban.

A „P. H.”-nek írják Bécsből oct. 20. Ma hangzott el az első magyar szó a bécsi birodalmi tanács teremében. S ez így történt: A szebeni választottak ma vettek részt elsőben mint a birod. tanács tagjai az ülésben.

A jegyzőkönyvek felolvasása után az elnök ugyanis a napirend tárgyait elsorolva, első helyre tűzte a szebeni belépők megbeszélését, s erre nyomban az alkalmra vonatkozó diplomatikus beszédet mondott a fennálló politika szempontjából, tödőzőlővén a ház új tagjait, kik lehetővé tevők beléptük által, hogy a birodalmi tanács mátlól kezdve a tagok bna hatáskörét gyakorolni feljogosult. (E beszéd egész terjedelmében alábbi rovatuukban olvasható.)

Az elnök azután a rendszabályok értelmében felolvastatta a formulát, mely szerint a hű- és Fejedelmeknek és az alkotmányának támogatását és engedelmeséget fogadnak, — és pedig három, nevezetesen először német, aztán magyar és végre oláh nyelven.

Ekkor aztán a szebeni urak nevei egyenkint fennszóval idéztettek, s az illetők anyanyelvükön tévők a fogadást. Legnagyobb részt az oláh „appromit”-s igen kevés „ich gelobe,” és csak egyetlenegy „fogadom” hangzott, főtiszt. Erános ur.

E fogadás után felkelt a szászok grófja Schmidt Konrád ur, s valóban magyaros accentussal tartotta német tödőzőlő beszédét a birodalmi tanácsban, a diploma leopoldinum s a pragmatica sanctio szellemében törekvően indokolni a birodalmi tanácsra vonatkozó szebeni határozatokat. Különösen apostrophozta azonban Schmid ur a szebeniek azon reményét, hogy e készségük fejében a birodalmi tanács is tekintettel leand anyagi érdekeikre, kivált a vasutálózat tekintetéből, hogy a nép megtarthassa adóképeségét. — Midőn Schmidt ur a szebeni inarticulatioakat emlegette, — a jobb oldalon hangos bravóokban részesült. — A közép- és baloldali hallgatott.

Nevezetes tünemény volt az, hogy habár hire volt, miszerint ma a szebeniek először jelentek meg s hogy tán az adó megajánlási jog tárgyában viharos ülés várható, mind a metlett a képviselők kisebb számmal jöttek, mint máskor, s a ház csaknem üres volt, kivén a karzatokat.

Meg kell jegyeznem, hogy a ministerek nagyobb részével ma gróf Nadasdy erdélyi kancellár is megjelent, s nagy megelégteltéssel tekintett a ház azon olda'ra, hol a szebeniek helyet foglaltak, a balképet t. i., mely a centrum és a cseh-morva-lengyel fractio közt eddig üresen állott.

Tárgyrolásnál fogva megjegyeznem még a hirt, miszerint b. Reichenstein erdélyi

TÁRCZA.

EGY ÉJ A GYORSKOCSIN.

Kivonat

Asmodé jegyzeteiből.

Asmodé pedig oly állást vevén, mint az arszlán, ki ebédjét egy világváros valamelyik diszes termében végzé, szemén kukucs, ajkai közt fogpiszkáló — miután hosszason vizsgáta, czitromlébe gondosan áztatott körmeit — monda báró Bajlakinak: „Önök a nőkről itelele talpig botor, még az emberi morál eszméit tekintetben is. Hadd mutassak egy példát, melyet mintegy mondva juttatott az ég eszembe, hogy egy mutátvánnyal szolgálhassak önnek.

A kaland, mely e növel történt, titok, közte és a sir közt.

Ó vagy én, más senki elő nem beszélhetné azt önnek a földön.

Egy kis, két személy közt lejátszott dráma; — mert bárha igazat szólna — meglehetősen beszoktat is ily drámácskák kifejlődésénél újaimat mártani, mégis az én személyemet emberileg szólna, nem számíthatni a játékoszók köze.

„Szóljon ön: fül vagyok!”

S az ördög szóla:

„1853 ban január 15 kén, délelti 6 órakor komor setét éj volt. Az x...i posta állomáson, nagy tömeg utas várt az indulás órájára. Végre elő áll a vitelnök (conducateur) névsorral, s lámpával fegyverkezve, és B. asszonyt szólítja.”

— E hangra egy nő hatolva elő a csoportból, evetként illan fel egy K...ba indulandó gyorskocsiba.

Jól van. De fölbágas közben egy tökéletes metszetű lábat pillantata meg, egy öt követő szép magas

fiatallal; azután pedig megfordulva a kocsi-ban, hogy egy kis csomagot vegyen át a vitelnöktől, bájló mosolyt s csoda tisztaságu fogakat tüntetett fel.

Megszületék a vész.

Egyetlen fogással ránta le az ifju siskát fejről, s sújtá földhöz szivarát ajkai közül.

Választékos dalia hangon kérdi B. asszonyt: „Ha megkapta-e mindenét? Igenlő felelet után pedig helyet fogva oldala mellett, szemlére vevé a nőt a lámpavilágánál, mintegy tudomást szerzendő: ha valjon ostrom-esetére lehetne-e előhaladásra számolni? Mert az éj valóban iszonyu sötét levén, utközben lehetlen lesz vala e kíméletelt megjeitni. Mint a hadászati elvekben teljesen kiképzett tűzér tiszt egy lépést sem tesz vala, hihetőleg a sikra, azon tér fölötti kémszemle nélkül, melyre útjeit vala kiszegzendő. Azonban bátran merem állítani, hogy ha valamely tisztas matrona lesz utitásra, mind e fáradsámat fölöslegesnek tartja vala.

A kíméletlenség megtörtént.

B. asszony szép, fiatal, kinézése nem vad.

Kihaladván tehát a város utcái közül, s eljutván az x...i posta országútra, a tiszt közelebb kezd vonulni szomszédjához.

Először is úgy találta, hogy az nincs elég véde hideg ellen, s ez okon szép új köpenyét veté lábainak betakarására. Azután kérdést tőn, de nem érté jól a feleletet, s így tovább; úgy hogy még nem haladtak egy mértföldet, midőn már mind elbeszélte a tiszt ur B. asszonynak, hogy őt Ernőnek (természetesen alnév) hívják, hogy T...ben felszök helyőrségen, de úgy hiszi, nem sokára odahagyná e várost, északra utazandó, hogy az ügy, mely K...ba hívja, mindössze is egy óráig venné őt igénybe, mit végezvén a forduló vonattal megint vissza fog térni F...be stb.

Mintán birói meggyőződésig bebizonyultak mind e körülmények, egy kissé kevésb tartózkodással és több fesztelenséggel kezdé

fogadni B. asszonyt az ifjunak, kezdetben nagyobb hidegséggel tekintett ápolásait.

A hideg, bámulandó szövetséges az ily színű dolgokban.

Ernő ur igen egyszerűen, de ügyesen használá fel szövetségének segélyét.

— Ab nagysád! az Istenért! Kegyed bizonyára soha sem utazott magára, mert igen szokatlannak és tapasztalatlannak látszik ez ügyben. Ugyan lehet-e nagyobb vigyázatlansággal utra indulni? Kegyednek semmije sincs, mivel szép nyakát boríthatná. Legényem néhány selymekendőt tett fel a kocsi zsebébe, kérem megengedni, hogy egygyel szolgálhassak.

Uram! ön valóban igen lovagias!

— Csálódik nagysád, mert én mindössze sem sokat adok azon lovagiaságra, melylyel ildomos férfi minden legelől talált hügly irányában készen állni köteles.

Irányomban tanusított modora egészen ellenkező meggyőződést kelt.

— Legfőlebb is annyit nagysád, hogy midőn oly tökélyre, kellemre és szépségre talállok, a milyet kegyed személyében van tisztelni szerencsém, igyekezem bemutatni előtte azon hódolatot, melyet teljes joggal igényelhet részemről.

Oh! — monda nevére B... asszony — ha már lovagiaságát vitatja el, azt legalább meg nem tagadhatja, hogy felette hízog.

— Én? hízog? Kegyed bizonyára ellenkező meggyőződésben él, mert kétségkívül sokkal többen mondák már kegyednek, hogy mennyire szép, s hiszem, hogy gyakrabban is mondák, hogysem a felől legkisebb kétséget is táplálhatna. Hízog voltom sem terjed tovább lovagiaságomnál!

B... asszonyt szók sokkal inkább megzavarák e könnyűden szemtől szembe odadobott vastag bókók, hogysem felelhetett volna.

Ernő ur egy pillanatig várt, azután folytató:

Megbántották volna kegyedet szavaim? Avagy tulhágta volna darabos nyíltságom a tartozó tisztelet határait?

— Azt nem állíthatnám uram. Azonban igen lekötölezne, ha más fordulat adna tárgyalásának.

— Asszonyom! a szépség iránti bámulat épp oly önkénytelen érzélem, a mily önkénytelen független tulajdon a szépség, s így midőn az érzelem ragadta meg indulatunkat...

— Nem tudjuk, mit beszélünk — nemde uram? egészíti ki a mondatot közbevágva B. asszony.

— Ezerszer bocsánatot! Sőt igenis tökéletesen tudjuk mit beszélünk, s hogy állítástomat bebizonyítsam, ezennel hozzá teszem azt is, hogy gyanítani kezdem, miként kegyed épp oly szelleműs, a mily gyögyöri.

— Ah! felel B. asszony szárazon, ön felette megfészelt gyanújával.

— Tartóztassa magát nagysád a haragtól, különben kétség fog bennem ébredni.

— Annýt mindenesetre meg fog adni kegyed, hogy én is nagy adag jóssággal bírok, mivel beszédek meghallgatom.

— Csak annyit kérek még hozzá tenni: mivel kénytelen vele.

— El annyira kénytelen, mivel semmi esetre nem róhatja fel azt köszönet gyanánt javamra,

— Én kegyednek hálával tartozom ittlettemért.

Szünet.

Egy pillanat múlva magasatlansággal:

— Ugy van! oly hálával tartozom ittlettemért, mint derült napnak, ha rám lövelli sugarait, mint illatos virágnak, hogy körül áraszt ambrájával, mint fellegetlen langyos éjnek, ha kéj mámorába sülyeszt varázs esendjével, a mint forró hálával tartozom mindennek a mi különös, ha boldog és mennyi színben titnik érkeim elebe.

E társalgás kezdetben, a kocsi egyik szögéből a másikba csupa bohókódó modorban s hangon történt, oly emberek modorában, kik észöket akarják titogatni.

(Folytatjuk).

alcancellár ur belső titkos tanácsi rangot nyert sat.

Ezen ülés részletes leírása így következik: Bécs, oct. 20. (A képviselőház 26-dik ülése oct. 20-án) Hasner elnöke alatt. Az udvari páholyban Rajner főbíró; a minis- teri asztalnál: Schmerling államminis- ter, Degenfeld gróf, Plener, Lasser, Burger, Meesery, Hein, Rechberg és az erdélyi udv. kancellár Nádasdy gróf. Az összes erdélyi követek Groisz kivételével jelen voltak, s a cseh töredék által elha- gyott, a ház jobb oldalán levő padokat fog- lalták el. Egyedül Zimmermann foglalt a ház baloldali helyet.

Az elnök felolvassa az államminis- ter iratát, melyben az erdélyi országgyűlésen a birodalmi tanácsba történt követek megválasz- tása tudtul adatik, felolvassa neveiket s kü- lönbeltül a következő tartalmu beszéddel üdvözi őket:

„Nagy elégtétel s őszinte öröm érzetével üdvözöljük az erdélyi követek belépését. A hű elvrokonok száma ma ismét kitűnő férfiak csoportozta által szaporodik, kiknek részről szabad legyen remélnünk, hogy a közös jó- akarat s működés terén nem sokára közöttük otthonosoknak s mint barátok barátok között érezdünk magukat.

Az erdélyi férfiak beléptével egyszersmind üdvözöljük jelentőségteles győzelmet azon eszménnek, melyet Felséges Császárnak a bi- rodalmi alkotmányban szóval s ténylegben való- sított. Ezen győzelem hatása mindenekelőtt reánk nézve teljes és egész, mert az egész jog, melyet az alkotmány az osztrák népkép- viselőnek nyújt, ezennel jogunkká, ezen ma- gas ház jogává vált, melyet saját szabadalmá- nál fogva gyakorolhat s azért gyakorolnia kell. Az egymással harczoló vélemények vi- züznéből önk, a mi új követársaink hozták bárkánkba az első zöldágot, melylyel annak korlátozottságából jogunk s kötelességünk teljes mértékébe kiléphetünk.

Ez, kifelé, igaz, csak egy része a győze- lemnek, melyet nem gőgösen magunk, hanem a birodalom, az egészenke valamint a részek számára szükségképp igénybe veszünk. De oda is, hova győzelmtől el nem jut, hatni fog ama hatalmas és sokat ígérő tény, mely önk belépésében rejlik. Mert a mi még teg- nap távol látszott lenni, ma már való, s így azon soha meg nem szűnt hit csak hatalmá- sabbban éled fel bennünk, hogy a mi ma nincs, holnap megjővő, mert jönnie kell; miután ezen ismeretes mondatnak: „A világtörténelem nem sürgős“, e végzavaráról soha sem szabad megfeledkeznünk: „de ellenállhatatlan végre- hajtja törvényeit.“ S ily ellenállhatatlan fog a jelen államképzés törvénye Auszrián be- zonyulni, s azt az évszázadok romjaiból a hatalom azon alakjára emelni, mely ugyan a részeknek az élet különféleségeit meghagyja, de önmaga számára az eldarabolatlan egy- séget parancsolólag követeli. (Bravo, bravo.)

Ez a mi hittünk, s e hitben türelmesen vár- juk be a holnapot. De szerény örömmel fo- gadjuk ma az ajándékok, mint hittünk igazsá- gának első tanúságát. Rendületlenül éljen az tovább is e körökben s vajha mielőbb meg- engedtetnek nekünk, hogy mindazokat, kiknek tanúságát még igénybe vesszük, oly örömmel üdvözölhesük, mint önmagukat, uraim, ma kö- rünkben örömmel s szívélyesen üdvözöljük.“ (Élénk tetszés.)

Ezután az erdélyi követek fogadást tőnek, mely német, magyar és oláh nyelven felolvas- tatik, részint német, részint oláh, egyetlenegy magyar nyelven.

Az elnök üdvözlő beszédére az erdélyi kö- vetek nevében Schmidt Konrád szász gróf következőleg válaszolt:

„Elnök ur! Magas ház! Azon örömtől át- hatott hangulatot, melylyel az erdélyi követek e magas házba beléptek, csak fokozhatja az elnök urnak szívélyes üdvözlő beszéde.

Ezen beszéd az alkotmány minden valódi barátjának szívében a legmelegebb vízhangra találta Erdélyben. Erdély, évszázadok óta birtokában lévén oly alkotmánynak, mely sze- rint a törvényhozás joga meg volt osztva az ország fejedelmé s az ország képviselése közt, mint tanítja a leopoldi diploma nevezete alatt ismeretes, meghódolási tractatusnak, már 1691- ben az Auszriához való szoros csatlakozásban ismerte fel a bélyegtelenségek és ellenséges betörések által oly gyakran s oly súlyosan veszélyeztetett állami létének egyetlen mentő ho- gonyát. Erdély később 1722-ben a prag- matica sanctio elfogadása által, valamint 1744- ben amaz államalaptörvény beiktatása által nyíltan és leplezetlenül az összes, oszthatlan és elválaszthatlan monarchia állami egységé- nek álláspontját foglalta el. Ez oly időben történt, midőn az alkotmányos elv a monarchia minden országában még nem jutott érvényre; annál inkább érezheti tehát magát most az alkotmányos monarchiához vonzatva, mely minden néptörzs egyenjogúságának, minden állampolgár törvény előtti egyenlőségének és az államterhek viselésében az egyenlő köte- lezettségnek elvét állítja alkotmányának élére.

Szerencsés vagyok ez utóbbi tekintetben té- nyekre is hivatkozhatni, melyek az erdélyi or- szággyűlésnek a birodalmi alkotmányhoz való állásáról nyílt és megegyező bizonyítékot szolgáltatnak.

Az erdélyi országgyűlés, mint az ő. es. k. azostoli Felségéhez legalázatosabban felterjesz- tett felirat tanúsítja, örömmel megragadta a kínálkozó alkalmat, az oct. 20- és február 26-iki államalaptörvények mellett nyilatkozni. (Bravo!) Ezen országgyűlés csakhamar aztán egyhangulag elhatározta mindkét államalap- törvénynek az országgyűlés törvényeibe való szövszerinti beiktatását. (Bravo!) Ezen tények- kel szemközt nem szükséges e magas házban bővebben fejtegetnem azt, hogy az erdélyi or- szággyűlésen egyetlen egy hang sem szólt fel a magas birodalmi tanácsba való követ- küldés ellen, és hogy a követek megválasz- tása a legnagyobb készséggel eszközöltetett. (Bravo!) Az erdélyi követek azonnal siettek elfoglalni helyeiket ezen magas házban, hogy többi birodalmi követársikkal együtt oda munkáljanak, hogy a közös birodalmi ügyek valódi alkotmányos módon a közös birodalmi képviselők által intéztessenek el.

E szempont azonban nem volt Erdély szá- mára egyedül illetékes. Erdély lakossága a közös birodalmi képviselőtől anyagi érdekei előmozdítását is várja. Egész bizodalommal számol arra, hogy Erdély, a birodalmi képi- viselő alkotmányosintéti közbenjárása által, minél előbb az osztrák vasúthálózatba bevonatik, hogy ez által az ország jóléte emelkedik, adó- képessége fentartatik, s hogy az adó-ügyben, s a hadsereg kiegészítése módjában életbe- léptetendő észszerű reformok által Erdély la- kosságának a legnagyobb s legszegényebb ré- szének sorsa könnyíttessék. Midőn az erdélyi országgyűlés többször érintett felirata tekinte- tében ezen nézetnek meggyőződészerű kifeje- zést adok, egyszersmind azt hiszem, hogy a magas ház teljes beleegyezésére számíthatok, midőn kátor vagyok azon várakozást kinyilat- koztatni, hogy Erdély anyagi érdekei előmoz- dítása e magas házban a többi birodalmi kö- vetek között is a legelőbb képviselőkre talá- land. (Bravo! a baloldalon.) Én és követár- saim szilárdul állunk a birodalmi alkotmány terén; mi hiszünk ez alkotmány életképessé- gében; ezt e házba történt belépésünkkel be- bizonyítottuk. (Bravo! a baloldalon.) Így te- lőhat teljes biztossággal reményem, hogy belé- pésünk a magas birodalmi tanács képviselő- házába nemcsak szívből hazánk, hanem az összes, hatalmas s dícsőségtelek Auszria tör- ténelmében a legszerencsésebb fordulópontra fog átalakulni.“ (Élénk bravo!)

Ezután az ülés napirendre tért át.

Értesítések. Lapunk többi számában a gyer- gyai levélben hibásan állt a szó „fenyegető szörnyök“ e helyett „fényelgő szörnyök“

KÜLÖNFÉLÉK.

— Korán elhunyt hazánkfia Paget Olivér hűlt tetemei folyó hó 23-dikán délután érkeztek Bécsből városunk falai közé. A ko- porsó egyenesen az unitáriusok magyarutcai templomába vitetett, melynek falait gyászlepel borítá jelölt annak, hogy a váratlan csapás egyszersmind az erdélyi unitáriusok egyházát is a legérzékenyebben érte. Noha e templom egyike a legnagyobbaknak, s az eső folyton szakadt, mind a mellett a résztvevőknek oly nagy száma jelent meg, hogy minden pad el- lőn foglalta. A könyörgést s imát az unitáriu- sok püspöke ft. Kriza János mondá, s ennek végeztével a koporsó, kísérve a nagy soka- ságu résztvevőktől, kivetített a köztemetőbe, a hol ideiglenesen elhelyeztetett. A gyászese- tet s keresztényi végtiszteltet nyújtó gyász- ünnepeket következő necrológ adá előre tudtul: Paget János, neje B. Wesselenyi Polixena maguk, özvegy Paget Ilona s árva kisdéde Ilona, b. Bánffy József, férje gr. Bethlen Sándor s gyermekeik, ugyszintén a távol lakó após Paget Károly és neje Tebet Ilona ne- vükben fájdalomtól szagattott szívvel jelentik, hogy egyetlen fiók, az illetők férje, apja, testvére és veje Paget Olivér nincs többé! Angolhonai látogatásokból hazatértükben Bécsben megrohán egy véletlen agyőrös a testi s szellemi erők teljes épségében viruló fiatal férfit, s a ki nyílt mezőn, egy dícső é- vesélyes pályán annyiszor dacolt a hal- nyailaival: f. hó 19-én reggeli 7 órákor élet- kora 23-ik — s boldog házassági frigyé 2-ik évében egy néhány napig tartott szenvedés után elhunyt, magával vevé a háza és egyház benne helyezett s valószínűsnek indult szép re- ményeit s édes övéinek lelkekben oly bána- tot hagyva maga után, melynek súlyát csak az idő enyhítheti, elhordozására pedig erőt csak a magát megadó keresztényi hit adhat. A korán elhunytak porrése f. hó 23-án fog- e város kebelébe megérkezni s egyenesen az unitáriusok szentegyházába vitetvén, egy ott tartandó ima után a köztemetőbe elisértesetni. Nyugodjék csendesen!

— (Necrológ.) Kolozsvári id. Fekete Pál, birtokos és választott esküdt polgár fo- lyó hó 23-dikán reggel, 76 éves korában, 3 órai roszullét után szélhűdésben meghalt. Két fia és egy leány s számos unokák siratják birtelen halálát, az unitarius főiskolai ifjuság és eklészia mélyen fájlatja, a város részvétellel vette ez eseményt. Temetése oct. 25-kén d. u. 3—5 óra között folyt le; részt vett abban az unitarius főiskolai ifjuság, a papi és tanári kar, a társadalom minden osztálya. Három órákor kezdődött a halotti szertartás a tanuló ifjuság halotti énekével, ezt Stögertől ve- zérelt harmoniás ének követte, a miután fős- tisztel. Kriza János erd. unitarius püspök ur imádságot, tisztel. Ferencz József ur pedig egyházi beszédet tartott. Amaz ihletett és ihlető volta — ez ügyes szerkeszte s gya- korlati irányánál fogva mély benyomást tett a jelenlétokra. A kettő közt és után ismét har- moniás ének volt, mire a koporsó székére tetetvén, a menet, a testvér egyházak harang- jainak zúgása között elkezdődött. Elő a if- juság, utána a különböző osztály részvevők, hátul nagy számú kocs. Dacára a hulló eső- nek, az utoza telve s a kísérők sora a ki- tüntetést láthatólag mutató nagy volt. A köz- temető mellett nyugatra levő saját temetkező helyébe lőn elhelyezve a néhaiak teste, a mi alatt az ifjuság előbb harmóniás, aztán ha- lotti éneklést tartott, míg nem a sir dombbá alakult s az utolsó hant is rá terült. Az elköl- töztöknek vagyona mellett jó szíve és áldozatra kész lelke volt. A mint a közkezdességtől sző- nok előadta: „tőle kapta az unitarius ifjuság évek hosszú során majalisaira a legszüksége- sebb segélyt; ha beteg vagy meghalt tanuló- nak temetésére gyűjtöttek segélyt, ő az elsők egyike volt; ő ajándékozott nekik temetkező- helyet; közelebből pedig ama szép gondolata és terve volt, hogy az unitarius főiskolában is egy tekintélyes pénzösszeg adományozása által zene-conservatorium megalapítását kez- deményezze, miben azonban, fájdalom! a hir- telen jött halál meggátla.“ Az egyházi ügye- ket szívesen gyámoltotta; a papság és leány- iskola részére tett adományai és egy közeleb- ből neje emlékére öntetett szép harang hirdeti buzgósgát. Kolozsvárváros a vagyonos, közér- zést, független és közbecstülésben állott pol- gárai egyikét veszté el benne. Elég ok az őszinte részvétre, ifjuság, eklészia és város részéről egyiránt. Mint halljuk, a néhai felett mondott imát és beszédet nevét viselő derék fia ki fogja nyomtatni, házuk egy barátjától feltalált arczképét is mellékelni, hogy a mint a hű férj a szeretett nő emlékét fentar- totta: ugy a halálatos fiú is a gondos apa bevégezt és félbe maradt nemes tetteinek és szándékainak az utódok előtt örökítését esz- közölje. Béke az elhunytak derék poraira!

— Mult szombaton délután a tél zordon arca mutatkozott vidékünk felett egy hosz- szaszon tartott havas esős hideg zivatarban.

— Ismét tűzvész egy szász faluban. A „Herm. Ztg“-ot tudósítják, hogy Daróc (Draas) köhalmoszéki szász faluban folyó hó 18-dikán hevenyvelőz gazda épületei és takarmánya lett a lángok martaléka. A kár legalább is 50,000 frtra becsülhető, s alig egy éve, hogy e községben majd nem hasonló tűzvész pus- titott.

— A taviradi közlekedés M. Várhelylyel ma holnap megnyílik. A sodrony már a vá- rosba be van vité.

— A bécsi magyar magasb körökben a kiegyezésről jelenleg uralkodó nézetekről a „Pol. Corr.“ ezeket írja: hiszik, hogy a kie- egyezés legjobb módja, a februári alkotmány reviziója volna. Ha ily ajánlat tétetnék és el- fogadtatnék, mintán a birodalmi tanács az er- délyi követek belépése által erre illetékes lesz, a kezdeményezés a magyarok részéről a leg- barátságosabb előékenységgel fogadtatnék, mi- után elvileg megegyeznek abban, hogy bizo- nyos ügyeknek közös tárgyalások alá kell he- lyezve lenniök. Miután azonban az ekép átre- videált februári alkotmány sem lehetne octroyál- ható, mindenesetre egyszersmind ugyanazon időben a magyar országgyűlés is egybehi- vandó lenne, közvetlen értekezés végett. Erre vonatkozó javaslatok az országgyűlés elé kir- propitioikként lennének terjesztendők és tár- gyalandók.

— Ö Felsége Magyarorszába utazásáról — írja a bécsi „Riedl-Correspondenz“ — jelen- leg halgat a hir, s e közben egy ischli levél- ből az tűnik ki, hogy császár ö Felsége és István főherceg között ismét megindult a levelezés.

— A Csongrád megyében szervezett segé- lyezési bizottmány császárné ö Felségéhez az alföldi inségesek javára tett 10,000 forintnyi fejedelmi adományt, legalázatosabb köszö- nőfelirattal intézett. (P. H.)

— Uj találománya tűz ellen. Schos- berger Zsigmond pesti lakos, mint a „P. N.“ írja, oly vegyészileg összeállított folyadékot talált föl, mely a fát, zsinidelt, vasznat, s bár mely gyúlékony anyagot tüzhatalanná tesz. A czikkbekezdőnek alkalmá volt személyesen meggyőződni, hogy az ezen folyadékkal be-

kent fadarabb nem gyulad meg, bármily erős láng érje is. Az egész folyadék nagyon olcsón előállítható, minél fogva nem volna költséges azzal a házfedélhez szükséges fadarabokat be- kenni, s tüzhatalanná tenni. A feltaláló haj- landó egész épületeket, például színházakat, hol legtöbb a fa- és vászonkészlet, tüzhata- lanná tenni. — Lakása Terézkyváros, Öreg- utoza 14. szám.

(Be küldetett.) „Wiener Lloyd“ „Neu- este Nachrichten.“ Minden tévedés kiküldése végett a tisztelt közönséget arra figyelmeztet- jük, hogy a „Neueste Nachrichten“ october hó 12-ke óta irányában, magatartásában, alakjá- ban, s kiállításában változatlanul, ezen cím- alatt: „Wiener Lloyd“ jelenik meg. Politi- kai része mellett — ezen minden olvasó kör- ben kedvelt hírlap — kiváló gondot fordít Magyarország s mellék tartományai- nak oly nagy fontosságu nemzetgazdá- szati és üzleti érdekeire. Földbirtokosok, kereskedők s műiparosok dús és tanulmány- teljes anyagot lelnek abban. Bővebben értesül- hetni az előfizetés feltételeiről lapunk mai szá- mának hirdményi rovatában.

Nyiltposta. K. Várhelylyre F. L. és H. L. kereskedő urnak hozzáuk intézett leve- lől folytán, után néztünk fellobbanásuk oká- nak, mely miatt ösztönözve éreznek magukat végesetben minket becsületsértési pörbe vonni, ha a lapunk 122-dik számában közölt levél íróját ki nem adjuk. Hazafias gondolkozás- módjuk és a véleménysszabadság iránti érte- tük ezen tanújel, mely ööket arra ösztönzi, hogy elég küzdelmes pályánkat ily fenyegető- zésekkel is kedvetleníték, tudomásul vesszük. Annnyit azonban megjegyzünk, hogy bár mekkora bizalmukat helyezik az osztrák sajtó-törvény- ben és criminal codexben, nem fognak azok- ban egyetlen 8-t is találni, a mely büntény- nek, becsületsértésnek határozza azt, ha valaki valakiről azt mondja, hogy ekkor s ekkor kártyaszatnál tilt. Mi a legfényesebb uri termekben éppen úgy láttunk kártyaszatalt, mindeult, mint a casinókban s vendéglőkben. Ha öök kereskedők tudniok kell, hogy a leg- nagyobb városban Hamburgban a kártyajáték arra szánt épületben százerekben foly s dinas- ták, berezegek, nagy töképenzesek kerestek szerencsét, nálunk maga az állam lotterizik. Ki mondja, hogy mindezek becsületesvesztettek? S lehet-e egy becsület sértés, ha azt mondják, hogy a mig Kövessy Ede búvársí előadásá tartott közczérra, addig a kereskedő urak a fa- raas asztalnál mulattak. Tudunkra a kártya- asztal még nincs az osztrák criminal codex bünlaitromába sorozva; sőt a kártyán rajta a bélyeg, mely hirdeti, hogy ezen játékszerről a kormányak tudomása van; csak a kártyán való csalás, a számos kártyázás van tiltva, azt pedig senkisémondja öönkről, hogy ha- mis kártyások, még azt sem mondta az író, hogy vendéglőben vagy kaszinóban, vagy va- lamelyikök salónában kártyáztak. Egy szóval ezen tételből a becsületsértésre való anba itigandit ki nem facsarhatják bár menyire tele érzik zsebüköt, hogy ne resteljék ide Ko- loszvára fáradni s ellentünk pert indítani. Biz- tosítjuk ööket, hogy egy bíróság sem lesz Erdélyben, a mely ily vádért minket blüntető pörbe fogna. Mi ily hírlapi vádat ha nem igaz, a hírlapban szoktunk megegyezni, ily czáfolatra nagy államférfiak, miniszterek, kormányok leereszkednek, öönknek sem fog az méltósá- gokon alól esni. Így minden aggodalomtól menten megnevezünk ama levél íróját, de bi- zony száz meg száz közül nem jut eszünkbe. Felszólítjuk az illető levélíró urat, hogy ha kedve tartja, nevezze meg magát azon urnak.

POLITIKAI HIREK.

Francziaország. Páris, oct. 19. Ko- mánylapok az újabb kinevezésekben a parla- menti kormányrendszernek adott újabb enged- ményeket látnak. A kormánynak a kamarák előtti képviseltetéséről írja a „France“, hogy erre előbb egyszerű államtanácsosokat hasz- náltak, azután tárcza nélküli minisztereket, végre a jelentékeny államminis- teri rendszert állították fel; ma már az államminis- ter s az államtanácsban elnököl minister oldala mellett négy kitűnő államhivatalnok van, a kik bizo- nyos tekintetben szintén tárcza nélküli minis- terek. Némely független lapok is kedvezően tartják ez újabb intézkedést a szabadelvű al- kotmányos fejlődésre. A császár mindenesetre azt tanúsítja, hogy évről évre nagyobb erővel látja szükségének a kormányzat elveit a tör- vényhozó gyűlés előtt védelmezni.

A külügyekről francia lapok kevés érde- keset közölnek. A „Memorial diplom.“ a mexi- koi kérdéssel foglalkozik hosszasan. Azt írja, hogy az értekezések, a melyek Miksa főherceg s a mexikoi küldöttség különböző tagjai közt, a mexikoi leendő alkotmány al- vonásainak megállapítása tárgyában folytak, oct. 10-én véget értek, ugy hogy a küldöttek még az nap elutazhattak Bécsbe. Ö Felsége Ferencz József császár a küldöttség elfogadá- sát akkorra halasztotta, a midőn a mexikoiak azt fognak Auszriába jöni, hogy új uralko-

dójukat ünnepélyesen elvigyék. Mindamellett a küldöttség vezetője Gutierrez de Estrada ur hosszasan értekezett Reebberg gróffal a Miramareban nyert eredmények felett. Több francia lapnak arra a kérdésére, hogy mi volna a főherceg válaszában valóságos értelme, a „Mem. dipl.“ egész határozottsággal azt feleli, hogy a kérdéses válasz formászerű és végleges elfogadással egy jelentést. Az elfogadás nincs semmi politikai kombinációtól függővé téve, hanem tisztán magán ügy, a mely Napoleon császár intézése alatt, a főherceg és Mexiko között volt tárgyalva a nélkül, hogy az osztrák kabinetnek szükséges lett volna a tárgyalásokban részt venni. Legfeljebb a mexikói népszavazás változtatnának meg a főherceg szilárd elhatározását; azonban tudva van már, hogy a nagy többség, ha nem is éppen a mexikói nép összessége minő lelkesedéssel hagyta helyben az előkelő választását.

Különösön tetszik a „Mem. dipl.“-nek, hogy a küldöttségnek utoljára maradt öt tagját a főherceg négyes fogatu diszhintóban, előlhatul lovasokkal, vitette a pályafőzőh. A küldöttség minden tagja Párisban van a várják a szerencsét, hogy Napoleon császár fogadja őket a azzal az alkalommal halálra jutott nyújtának át ő felségének. Miután Billault miniszter halála a császár kedélyére igen levertőlge hatott, még eddig mind haladt az elfogadás s ennél fogva azok is, a kik oct. 15-én haza akartak menni, nov. 1-re halasztották el indulásukat. Addig is azonban egy francia postahajón elküldötték Miramareban tett látogatásuk eredményéről szóló tudósításukat.

A főhercegnek és felségnek nejeknek Párisban teendő látogatásáról azt jegyzi meg az idézett lap, hogy ez csak akkor fog megtörténni, a midőn ő felségeik végképen átköltöznek Európából Mexikóba. Így hát az a hír, hogy még ezen az őszi látogatást tennének Compiègneben, elcsúszott. A pápa, a kinek javaslati és biztatási sokat tettek a főherceg elhatározására, már több szívélyes levelet intézett hozzá, a melyekben ő felségét Montezuma régi birodalmának uralkodójának üdvözlöi. Közélebről egy apostoli követnek Mexikóba

küldése felett értekeztek s már az érintett államokra küldendő szentély felett is meg-egyeztek volna, a ki Viteleschi bíbornok fog na lenni.

A „Mem. dipl.“ közli egy Faustino Chimalpopoca nevű televér indián törzsfőnök kiáltványát, a melyben a saját fajukból való Juarez kormány a legfeketébb színekkel van festve, s Mexiko politikai emancipációjának hajnalpírja egyedül a monarchia helyreállításában üdvözölve.

Olaszország. Róma, oct. 12. A „Gen. Corr.“-nek írják, hogy Turinből legközelebről nagy vihar fenyegette ő szentsége államát. Egy ily eshetőség ellen Mero de hadügyminiszter ur egész csendességben egy eszélyesen és szakértőleg kidolgozott tervet terjesztett ő szentsége elébe s annak gyakorlati kivitelére is kijelölt az eszközöket. E javaslatban az alap-gondolat: egy 60,000 főnyi római hadsereg alakítása s a francia foglalás felmondása.

Németország. Berlin, oct. 19. Holnap tehát az első foku választások! Berlin radikál szellemben fog választani, mint mindig, talán még radikálabbban, mint eddig. A kormány utóbbi erélyes rendszabályait, melyeknek a lipse-i ütközést évnapiján a fekete-veres-aranszín zászlók eltiltása s újabb hírlap betiltások stb. igen jól felhasználják igazgatásra. A városhatóság kiküldöttjei is egészen democrata érdekekben járnak el. A választási igazoló jegyekkel egy-szersmind a haladó párti jelöltek révsorát is osztogatják. A kormány most a hivatalból való elbocsátásokat nagyobb mérvben fogja gyakorlatba venni. A greifswaldi főállamügyész már rendelkezési állapotba van helyezve; hasonló sors vár több rajnavideki tisztviselőre, még tartományi tanácsosokra is. Számítani lehet rá, hogy sok demokrata szellemű bíró, ügyvéd és közoktató, a kiket meg fognak választani, tekintve a kormány szigorát s a fő-törvényszéknek egy újabb határozatában foglalt figyelmeztetését, a megbízást nem fogják elfogadni.

Svédország. Storkholm, oct. 14. A lengyel nemzeti kormány a egy teljhatalmu biztosa Demontowitz ur időz jelenleg a svéd

fővárosban, a ki többek között azzal van megbízva, hogy a svéd kormány azokat a külségeit, a melyeket a Lapinski-féle meghiusult expedíció tagjainak Malmöben és Gothlandban tartására s Angolhonba szállítására kiadott, tisztázza és fizesse ki.

Orosz- és Lengyelország. October 17-kén Chmielinski 1200 embernyi felkelőcsapatjának báró Raden tábornok által vezényelt 1500-nyi orosz hadosztálylyal kemény csatája volt Przedborz és Oleszno falvak között a Piliza jobb partján. A felkelőknek az olesznoi erdőben erős hadállásuk levén, az ellenük nyomuló ellenséget már-már bekerítéssel fenyegették, úgy hogy Raden tábornok csak minden podgyászának hátrahagyásával vághatta ki magát. Az oroszok vesztesége, ezen kívül, 40 halott és 61 sebesült, a lengyeleké halottakban és sebesültekben mindössze 30 ember.

Varsóban időnkint hajtóvadászokat tartanak emberekre. Arra a feladásra, hogy a nemzeti kormány tagjainak haja fekete, most minden fekete hajú emberre hajtóvadászatot rendeznek. Egy másik vád a szökekre vonatkozik s így ezek most szintén a feketék sorában osztoznak. Más vád szerint ismét a nemzeti kormány csupa fiatal emberből áll s így egyetlen fiatal ember sem kerülheti el a megkutatást. Azonban ezek egyikénél sem találunk semmit, sem a nemzeti kormány pecsétjét, sem tört, sem compromittáló iratot. Az ily módon elfogottak tehát nem lehetnek a nemzeti szervezet tagjai, s mivel eddigelé még eredménytelen volt minden tömeges elfogadás, azért az orosz rendőrség most más eszközöz látott, hogy a titkos kormányoknak nyomára jöhessen. Mivel a szökeknél, barnáknál és a fiatal emberekénél semmit sem találtak, azért most meg az öregeket vetik börtönbe. Az ily módon elfogottak közt vannak szegények és gazdagok, szerény kézművesek és magas hivatalnokok. Hogy miként kutatja meg az orosz rendőrség a foglyok testeit, ezt a szemérem tiltja elmondani. S mivel ezeknél sem találtak semmit, azért most a vadászati sora alkalmasint a nőkre és gyermekekre fog kerülni. Az elfogottak közül csak keveset

bocsátanak szabadon. A még erős foglyokat besorozzák, Oroszország belsejébe, vagy Szibériába viszik. October első két hetében a városi várausból már négy szállítmányt huzoltak el, s ezek egyike-egyike 3-400 egyénből áll, a kik közt több nő is van. E szállítmányokat mindig titokban s oly gyorsan viszik el, hogy a szerencsétlenek még egyetlen istenhözadál sem bucsuzhatnak el övéiktől. S az oroszok embertelenségeinek csak az az eredménye van, hogy a lengyelek még nagyobb megvetéssel tekintenek kinzókra, s hogy ezek most még hajlandóbbak bazájuk megmentéséért utolsó csepp véréket s vagyonuk legvégső maradvékát is feláldozni. Egyébiránt a titkos lapoknak s a város kapitánya rendeleteinek folytonos megjelenése azt bizonyítja, hogy a lengyelek most még egyetértőbbek mint azelőtt, s hogy a lengyelek ügyét nem bélyegzi árulás.

Ujabbak. Páris, oct. 22. A császár ma fogadta a mexikói küldöttséget. Szerencsét kívánt a küldöttség megbízatásának szerencsés eredményéhez s rokonszenvét nyilvánította Mexikonak újjászülése iránt. — Görögország királya ma utazott el.

— Sz. Pétervár, oct. 23. A „Journ. de St Pétersburg“ alaplatannak nyilvánítja azt a külföldi lapok által terjesztett hírt, mint-ha a konstantinápolyi orosz követ és Ali pasa között, a lengyel ügyre vonatkozólag fenyegető természetű szövtetés történt volna. Sem a fényes kapu magatartása, sem a két hatalom közti viszonyok nem adnak okot ilyen hírre.

Bécsi börze October 26-kán: Nemzeti kölcsön 81.60. 5% Metalliques 75.50. Bank-részevény 788.—. Hírel részvény 186.80. Váltó Londonra 111.90. Ezüst 112.15. Arany 5.35 1/2. 1860 diki Állam kölcsön 97.95.

October 25-kén: Urbéri kárpótási kötvény: Magyarországi 75.50. Erdélyi 73.75.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

4200. - 1863.

(234)

(1-3)

Hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. városa közönségének tulajdonát képező a városi serház telkén eddig használatban volt, s jelenleg is ottan összeállítva találato Gálféle szerkezettű (Gálféle Reparatúr) szeszgyártási öntött és vert réz kellékek, csövek s eszközök, tügy és fenyőfa edények vas és fa abroncsokkal, választott esküdt közönségek 215. 1863 köz-ségi számú végzése folytán eladatni határozatán, e végett az árlejtés folyó 1863-dik évi november 9-kén reggeli 10 órakor városházáján emelet 4-ik számú gyűlés teremében fog megtartatni.

Főkiáltási ár 2125 forint 54 kr. oszt. ért. Vásárolni vágyók a főkiáltási összegnek 10% bánatpénz bététele mellett, irt árverésre ezennel megbívatnak.

Eladásra kijelölt szeszgyári kellékeket rat. látni és szemlélni kívánók utasíttatnak az ez iránt főlkért városi serházi haszonbérlet t. cz. Ákontz József urhoz.

Az eladás, legfőbbet ígérőnek előlegesen fizetendő készpénzért töréabtvén, egyéb főltételek az árverés kezdete előtt fognak közöltetni.

Sz. kir. Kolozsvár város közigazgatási Tanácsa 1863 october 24-én tartott üléséből kiadta **Elekes András**, h. aljegyző.

NEM HIVATALOS.

(233)

(1-3)

Szebeni Stearin gyertya raktár.

Alóltírt ajánlják, a t. cz. közönségnek a szebeni Stearin gyertyát gyári áron, készpénz fizetés mellett.

n. m. 100 font 32 latos á f. 60
100 dto „ templomi „ 60
100 vámfont 28 1/2 latos „ 54

25 fonton alól kapható **Cziriák Testvéreknél** hidkapu mellett:

n. m. 5 fonttól 25 fontig
a 32 latos 62 kr.
a 28 1/2 dto 56 kr.

October 26. 1863.

CZIRIÁK és STARK.

Egy millio 967,900 forint értékű Legújabb pénzsorsjáték

14,800 nyeremények közt vagynak, 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 2 szer: 20,000, 2 szer: 15,000, 12,000, 2 szer: 10,000, 6000, 2 szer: 5000, 5-ör: 4000, 5-ör: 3000, 14 szer: 2000, 117-szer: 1000 ft főnyeremények.

A huzás kezdete november **25-26-án** leend.

Egy egész eredeti sorsjegy ezen huzásra (rem igérvény) **3 ft.**

Ezen nagyszerű pénzsorsolás „nem csak” hogy az állam oltalma s jótállása alatt áll, hanem a huzás egy az által e végre kinevezett kormány bizottmánytól felügyeltetve, ez által, a visszaélések ellen, a legnagyobb biztosíték nyújtatik.

A nyeremények kifizetése ezüstbe, a huzás után 14 nappal történik, a hivatalos nyelraistromok pedig azonnal díjmentesen küldetnek szét az érdekelteknek.

Pontos szolgálat biztosítása mellett számos megbízásokat reméllünk, melyeket **JACOB STRAUSS** hivatalosan engedélyezett szerkereskedéshez a ménusi Frankfurtba kérünk intézni.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda bettiüvel (Bel-farkasutca 74 sz.)